

Att välja högteknologiskt kommunikationshjälpmedel

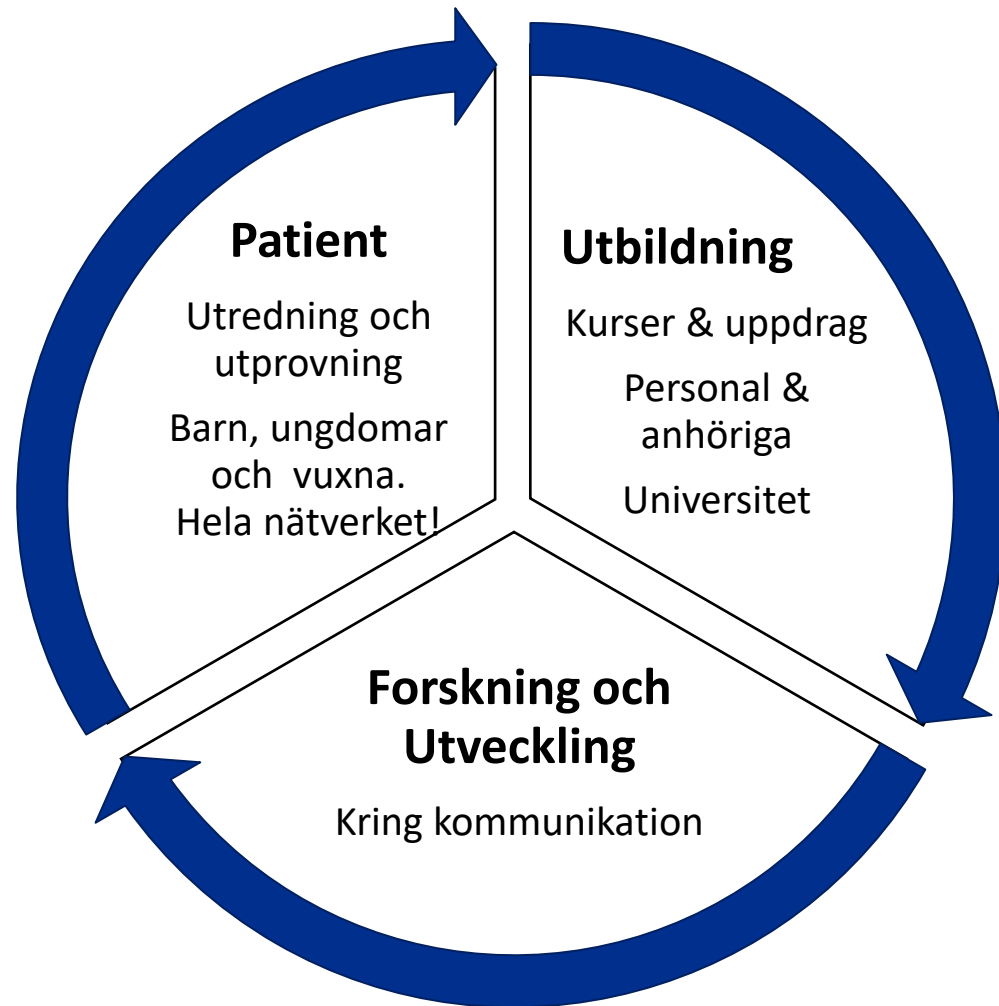
Anna Nilsson, logoped på Dart

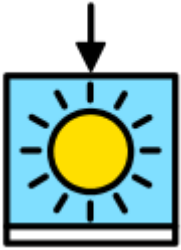
2022-11-09

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

- Dart - Kommunikationsstöd för personer med funktionsnedsättning
- Kommunikationsstöd (AKK) och kommunikativ och kognitiv tillgänglighet
- Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus
Neurologi, psykiatri och habilitering (NPH)

Idag

- Vad är ett högteknologiskt kommunikationshjälpmedel?
- Hur hittar jag orden?
- Hur får vi det att fungera i vardagen?

Vad är ett högteknologiskt kommunikationshjälpmedel?

- I en dator eller surfplatta
- Flera sidor som är sammanlänkade (dynamiskt upplägg)
- Talsyntes – användaren kan göra sin röst hörd
- Peka med handen, ögonen, alternativ mus, genom skanning...

Utmaningen!

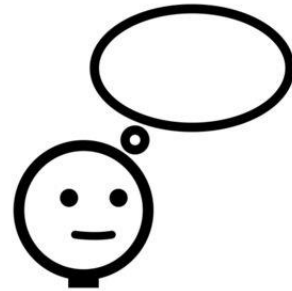
Ett talande barn väljer självständigt de ord hen vill använda från det enorma utbudet av ord hen hör eller ser varje dag.

Ett barn som använder AKK väljer självständigt de ord hen vill använda från det utbud av ord som andra har valt att göra tillgängligt för hen och dessutom använt med hen.

fritt översatt, Porter & Kirkland 1995

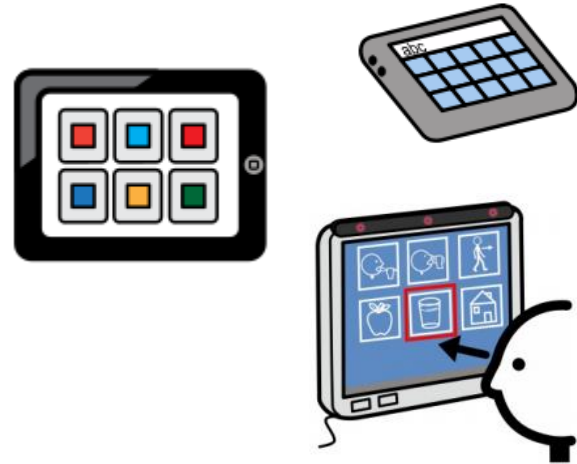
Fundera

Om någon annan skulle bestämma vilka ord du fick använda när du pratar, tror du att du skulle ha möjlighet att säga allt det du vill säga?

Exempel på program och appar för kommunikation

- TD Snap
- Elektronisk PODD
- Grid 3
- Widgit Go
- Svenska Avaz

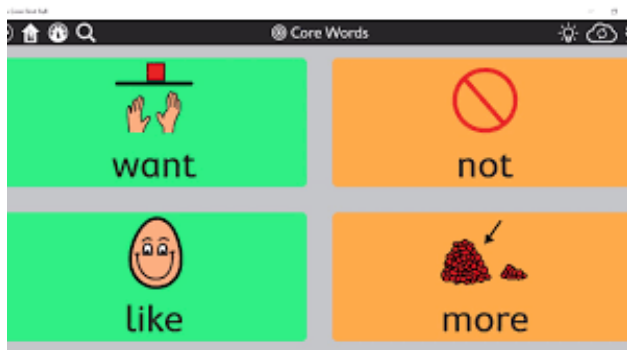
Hur hittar jag orden?

- Utgår ifrån kärnord eller pragmatiska ingångar
- Grammatiskt korrekt eller snabbt funktionellt

TD Snap Core First

- Kärnord
- Även aktiviteter, kategorier, snabbord
- Språkutveckling: Anpassa antalet rutor per sida

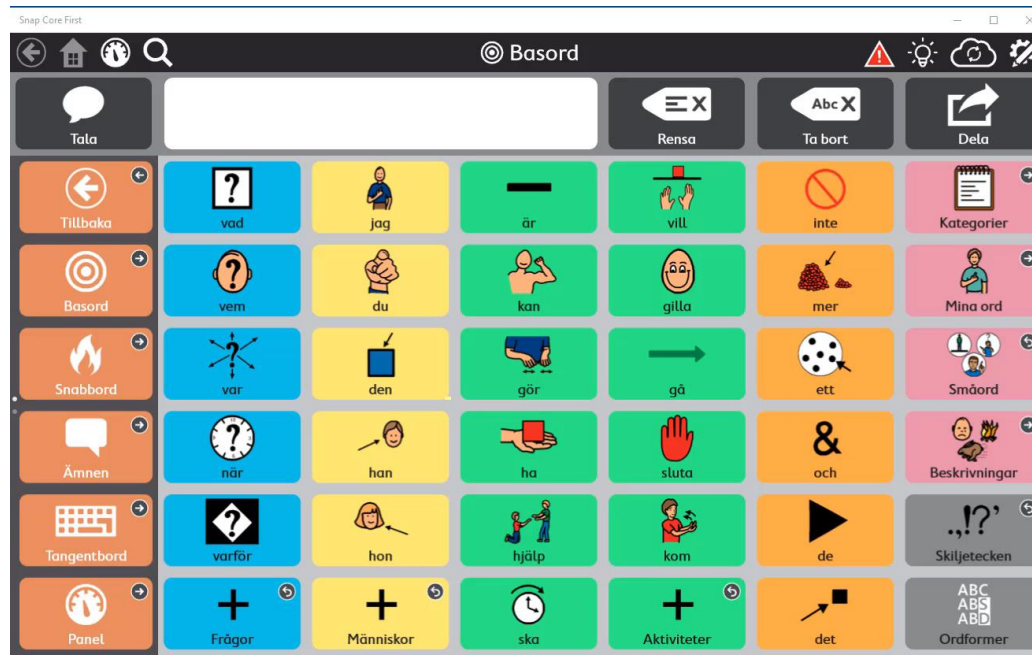
Snabb funktionell

Grammatiskt korrekt

TD Snap Core First

Elektronisk PODD (E-PODD)

E-PODD 15, E-PODD 15+

- Pragmatiska ingångar
- Snabb funktionell

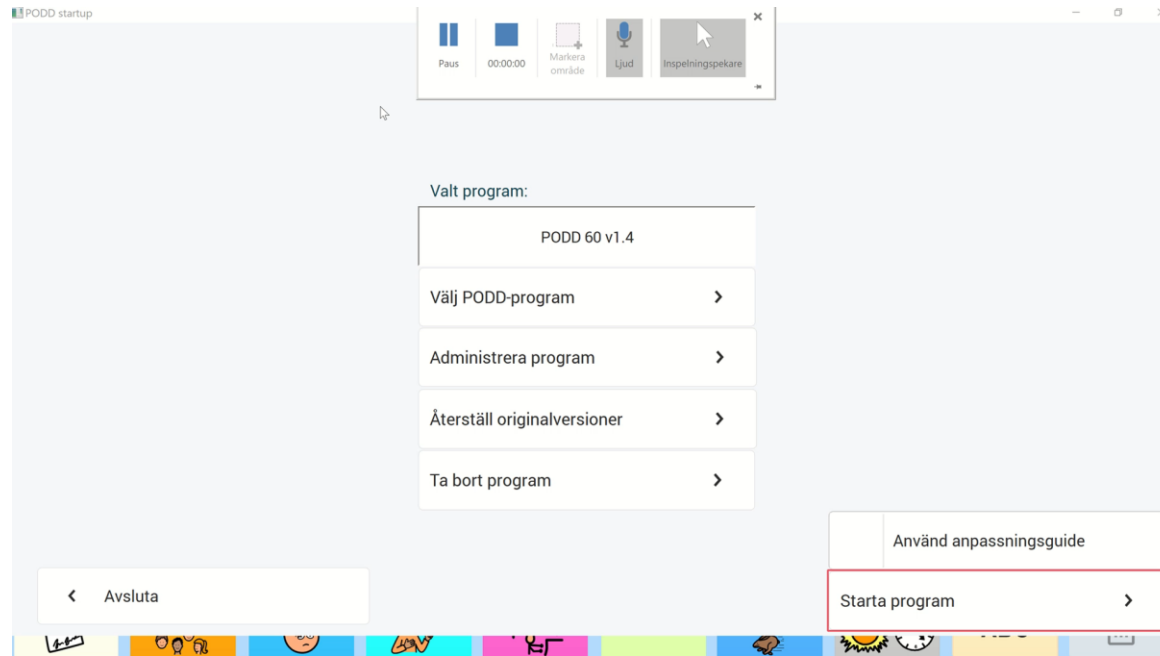
E-PODD 60, E-PODD 60+

- Pragmatiskt, kärnord och kategorier
- Grammatiskt korrekt

E-PODD 60

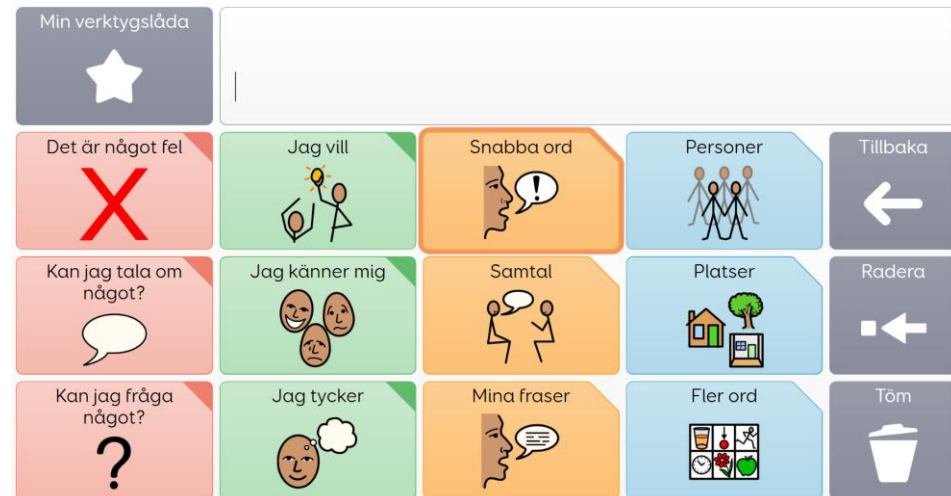
Grid 3

- Kommunikation här och nu
- Fjärrkommunikation
- Omgivningskontroll
- Möjlighet spara, skriva ut och skicka dokument

Grid 3 – Voco Chat

- Pragmatiska ingångar, kategorier, snabbord
- Snabb funktionell

Grid 3 – Voco Chat

☰

Min verktyglåda

☆

Det är något fel

✖

Kan jag berätta om något?

💬

Kan jag fråga något?

?

Jag vill

💡

Jag känner mig

😊 😐 😞

Jag tycker

🧠

Snabba ord

! 🗨️

Samtal

🗨️

Mina fraser

🗨️

Personer

👤 👤 👤

Platser

🏠 🌳 📄

Fler ord

🕒 🍷 🍎 🌻 🧑

Tillbaka

←

Radera

⬅️

Töm

🗑️

Grid 3 – Super Core 50

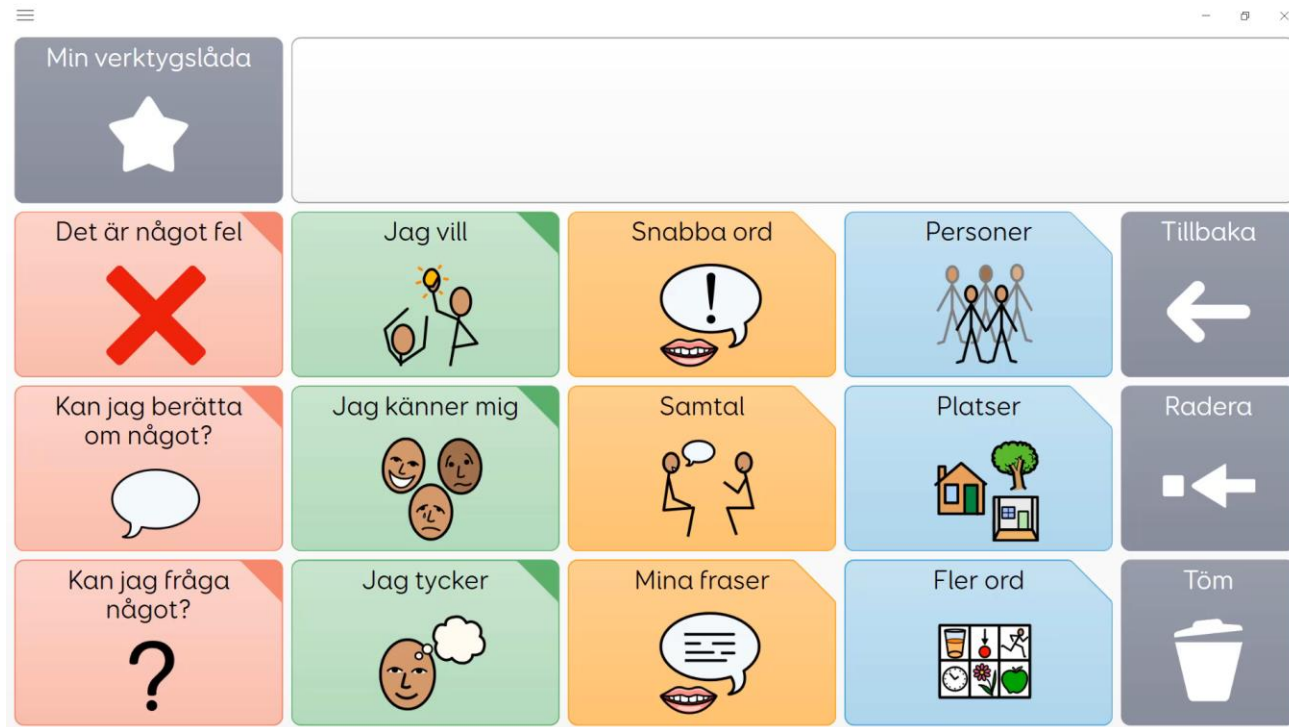
- Utgår ifrån kärnord
- Även olika kategorier och aktiviteter
- Grammatiskt korrekt

trollstav	tillbaka					tala	radera ord	töm
vem	jag	vara	gilla	komma	i	då	dagliga aktiviteter	lek
vad	vi	kan	sluta	gå	på	nu	prata	nyheter
varför	du	vill	ha	se	till	sedan	placering	platser
var	det	ska	tycka	hjälpa	och	med	tid	känslor
när	den	göra	få	mer	bra	inte	ämnen	skola
frågor	personer	handlingar	ge	beskriv	dålig	småord	meddelanden	stava
+	+	+		+		+		abc

Grid 3 – Super Core 50

The image shows a screenshot of a Swedish communication grid. At the top, there are three icons: a hamburger menu, a minus sign, a square icon, and a close 'x' icon. Below these are several functional buttons: 'trollstav' (magic wand icon), 'tillbaka' (back arrow icon), a large empty white box, 'tala' (speech bubble icon), 'radera ord' (back arrow icon), and 'töm' (trash can icon). The main grid consists of 7 rows and 9 columns of buttons. Each button contains a Swedish word and a corresponding icon. The words are: Row 1: vem (person with question mark), jag (person), är (heart), gillar (heart), kommer (hand pointing), i (square with red dot), då (clock with arrow), dagliga aktiviteter (person with book), lek (two people playing). Row 2: vad (box with question mark), vi (two people), kan (hand), slutar (warning sign), går (hand pointing), på (square with red dot), nu (clock), prata (two people talking), berätta (person with book). Row 3: varför (person with question mark), du (two people), vill (hand), har (hand), ser (two people), till (arrow), sedan (clock with arrow), placering (hand pointing to 'Abcd'), platser (house and person). Row 4: var (person with question mark), det (hand pointing), ska (hand), tycker (person with thought bubble), hjälper (person with book), och (hand), med (hand), tid (clock), känslor (two faces). Row 5: när (clock with question mark), den (hand pointing), gör (hand), får (person with book), mer (hand), bra (thumbs up), inte (red slash), ämnen (person with book), skola (person at desk). Row 6: frågor (plus sign), personer (plus sign), handlingar (plus sign), ger (person with book), beskriv (plus sign), dålig (thumbs down), småord (plus sign), meddelanden (two speech bubbles), tangentbord (keyboard).

Snabb funktionell kommunikation

Grammatiskt korrekt kommunikation

The image shows a screenshot of a Swedish communication board. At the top, there is a search bar and several control buttons: 'trollstav' (magic wand), 'tillbaka' (back arrow), 'tala' (speech bubble), 'radera ord' (left arrow), and 'töm' (trash can). The main area is a grid of 7 rows and 10 columns of buttons. Each button contains a word and a corresponding icon. The words are: Row 1: vem, jag, är, gillar, kommer, i, då, dagliga aktiviteter, lek; Row 2: vad, vi, kan, slutar, går, på, nu, prata, berätta; Row 3: varför, du, vill, har, ser, till, sedan, placering, platser; Row 4: var, det, ska, tycker, hjälper, och, med, tid, känslor; Row 5: när, den, gör, får, mer, bra, inte, ämnen, skola; Row 6: frågor, personer, handlingar, ger, beskriv, dålig, småord, meddelanden, tangentbord. The 'är' button is highlighted in orange.

trollstav	tillbaka					tala	radera ord	töm	
vem	jag	är	gillar	kommer	i	då	dagliga aktiviteter	lek	
vad	vi	kan	slutar	går	på	nu	prata	berätta	
varför	du	vill	har	ser	till	sedan	placering	platser	
var	det	ska	tycker	hjälper	och	med	tid	känslor	
när	den	gör	får	mer	bra	inte	ämnen	skola	
frågor	personer	handlingar	ger	beskriv	dålig	småord	meddelanden	tangentbord	

Hur får jag ut det jag vill säga?

Jag

ska

till

Liseberg

imorgon

Jag ska till Liseberg imorgon

Ord
(bilder och/eller
text)

Fraser

Bokstäver

J

a

g

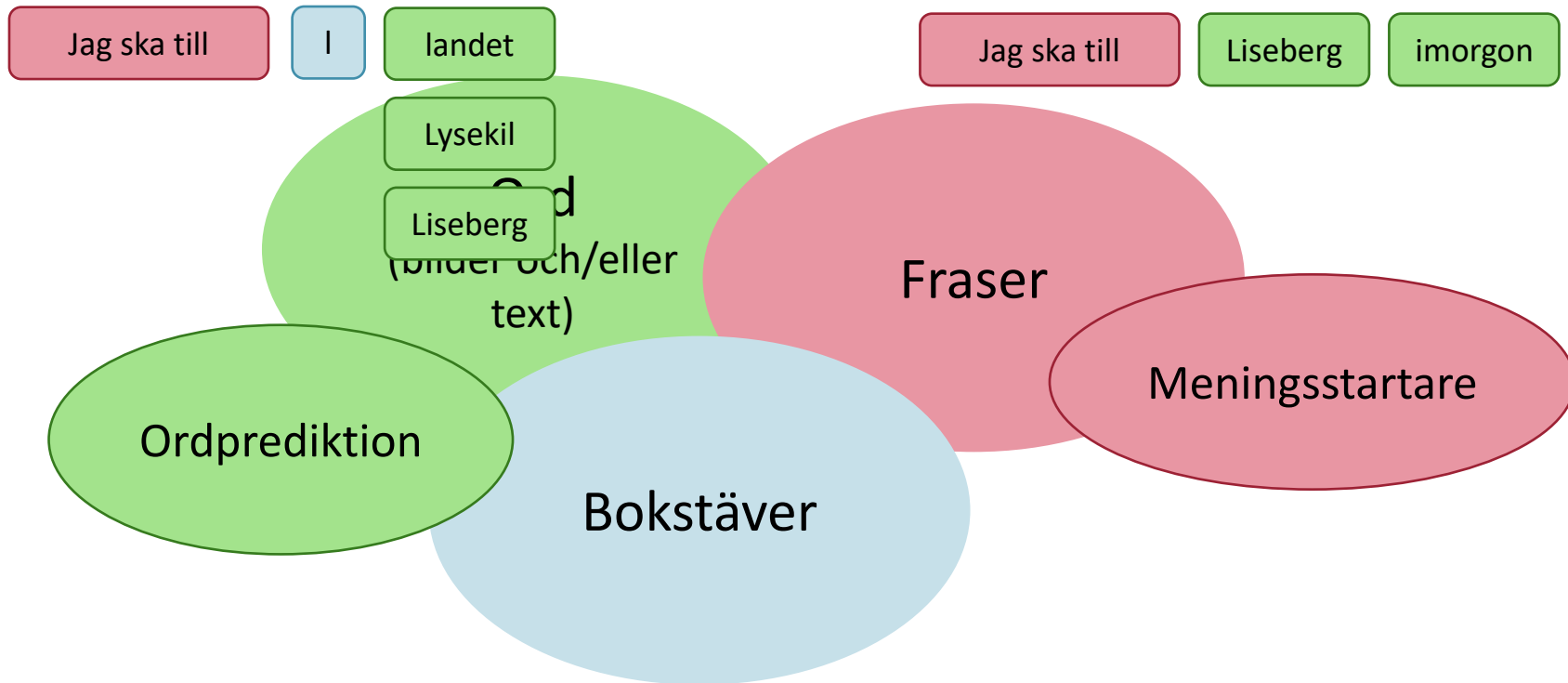
s

k

a

Ofta bra med en
kombination!

Hur får jag ut det jag vill säga?

Vilka ord behövs?

- Basord

inte

vill

tro

åka

jag

du

- Specifika ord

Helix

sockervadd

snurrig

spy

åkte

Helix

jag

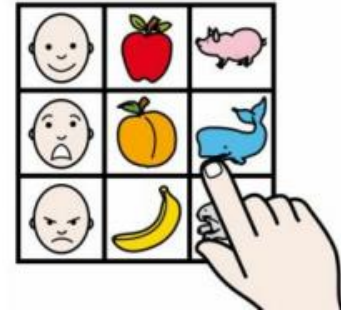
trodde

du

spy

Hur får vi det att fungera i vardagen?

- Ni i omgivningen **övar** på att använda hjälpmedlet
- **Ni** använder hjälpmedlet **med personen**
- **Lustfyllda** situationer, motiverande aktiviteter
- **Små steg!** Välj en situation att börja i, lägg till efter hand

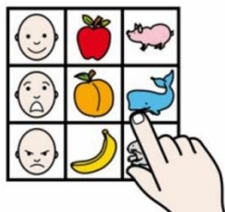
Bli en ännu bättre kommunikationspartner!

AKKtiv – AKK tidig intervention

Insatser för föräldrar och personal

<https://www.aktiv.se/>

Samtala med bilder – utbildning i pekprat

20 mars på Dart

<https://www.vgregion.se/ov/dart/dart/vara-utbildningar/varens-kurser/>

Utforska Darts digitala utställning!

Här vill vi inspirera dig att komma igång, eller komma vidare, med kommunikationsstöd. Vi har samlat filmer, korta informativa texter och tips på mer läsning i flera olika kategorier.

Stimulera kommunikationsutveckling

Här får du veta mer om våra utbildningar AKKTiv och KOMPIS, och tips på bra material om hur du kommer igång med kommunikationen.

Prata om vad jag vill med vem jag vill

Det är viktigt med tillgång till många ord för att kunna säga det en vill. Här får du tips på olika sätt att hitta och bygga stora ordförråd.

Prata med någon som inte är här

Att kunna kommunicera på distans blir allt viktigare - men det är inte självklart hur det ska gå till med ett kommunikationshjälpmedel. Här får du veta mer och se exempel.

www.vgregion.se/ov/dart/lar-om-kommunikationsstod/

Välkommen att kontakta Dart

www.vgregion.se/ov/dart/

031-342 08 01

dart.su@vgregion.se